

М.І. Мельник та ін. Київ: Атіка, 2014. 1056 с.

2. Про затвердження Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2006 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06> (дата звернення: 01.04.2020).

3. Запорожан В.М., Рожковська Н.М., Цегельський М.Р. Акушерство і гінекологія. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2008. 472 с.

4. Гуторова Н.О. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. *Кримінальне право: традиції та новациї*. 2015. С. 291–295.

5. Бородин С.В. Преступления против жизни. Москва: Юристъ, 1999. 356 с.

УДК 343.21(043.2)

**Гонтаренко В.М.**, студентка,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна  
Науковий керівник: Семчук Н.О., к.ю.н.

## ФОРМА СПІВУЧАСТІ ЯК КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ПОНЯТТЯ

Співучасть – особливий інститут кримінального права, який передбачає випадки спільного вчинення умисного злочину декількома особами. Співучасть є однією з найбільш складних проблем кримінального права, оскільки з цього питання ведуться дискусії стільки, скільки існує цей інститут. Серед науковців найпоширенішою є думка про те, вчинення злочину кількома особам є більш суспільно-небезпечним, ніж одноособове. Проте є й ті вчені, які вважають, що важливим при визначенні суспільної небезпеки злочину є не кількість злочинців, а результат, тобто наслідки від цієї співучасті.

Перш за все, варто сказати, що співучасть у злочині за кримінальним правом визначається як умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного злочину. Кримінальний кодекс України і доктрина кримінального права визначають, що вчинення злочину спільними діями кількох осіб (двох або більше) свідчить про підвищену суспільну небезпечність як злочину, так і його учасників [4, с. 18].

Форми співучасті у злочині – це форми об'єднання співучасників злочину, які характеризують виконувані ними ролі, організаційну структуру і ступінь стійкості злочинних зв'язків членів об'єднання, а також їх спільну злочинну мету. Для правильного вирішення питання про призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті, необхідно встановлювати характер участі у його вчиненні кожного із співучасників, а тому визначення форми співучасті має велике значення.

Нерідко форма співучасті визначається тільки як характеристика її зовнішньої сторони. М.І. Ковальов зазначав: «У будь-якому явищі

внутрішня його сторона визначає зміст, зовнішня ж – його форму, тобто конкретний індивідуальний прояв зовні» [4, с. 107]. П.Ф. Тельнов писав: «Форма співучасті – це її зовнішня сторона, що розкриває спосіб взаємодії винних, показує, яким чином умисні дії двох чи більше осіб зливаються в єдиний злочин» [6, с. 89]. Дещо іншу позицію висловлювала Є.В. Кічігіна, яка вказувала: «Формою співучасті є структура зв'язку між особами, що спільно вчиняють злочин, спосіб їх взаємодії» [3, с. 184]. У даному визначенні йдеться не лише про спосіб взаємодії, але й про структуру зв'язку декількох осіб.

Г.П. Жаровська зазначала: «Форма співучасті – це зовнішня сторона вчинення злочину, яка відображає ступінь узгодженості й організованості дій співучасників. Чим більший ступінь узгодженості дій співучасників, тим більш небезпечною є спільна злочинна діяльність. Саме узгодженість і організованість визначає в кінцевому рахунку ефективність об'єднання зусиль» [2, с. 182].

Аналізуючи твердження різних вчених, можна відмітити, що серед науковців нема єдності у визначенні форми співучасті, однак, треба враховувати, що форми співучасті характеризуються не тільки в її об'єктивній, але і в суб'єктивній стороні.

М.І. Бажанов зазначає: «Форма співучасті є об'єднанням співучасників, що різняться між собою за характером ролей, які виконують співучасники, і за стійкістю суб'єктивних зв'язків між ними» [1, с. 202]. А.В. Савченко, в свою чергу, пише: «Форма співучасті – тип спільної діяльності осіб у процесі скоєння злочину, що різняться за способом їх взаємодії та ступенем узгодженості» [5, с. 131].

Існування різних точок зору на визначення форми співучасті пояснюється, насамперед, проблемами у веденні єдиної бази випадків співучасті, а також недостатнім розумінням співвідношення категорій «форма» та «зміст».

Саме залежно від змісту співучасті, тобто від характеру об'єднання, від ступеня організованості співучасників і від розподілу ролей між ними співучасть поділяється на форми.

Однак, якщо підсумовувати думки різних вчених, можна дійти висновку, що форма співучасті – це спосіб взаємодії декількох суб'єктів злочину при спільному вчиненні умисного злочину, що визначається характером вчинюваних дій, характером суб'єктивних зв'язків між співучасниками та спільністю їх злочинних намірів.

### *Література*

1. Бажанов М.І. Кримінальне право України. Загальна частина: Київ: Юрінком Інтер, 2010. 408 с.
2. Жаровська Г.П. Форми співучасті в кримінальному праві України: проблеми диференціації. *Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. Серія: Правознавство*. Чернівці: Рута,

2001. С. 180-185.

3. Кічігіна Є.В. Кримінальне право БРСР. Мінськ, 1981. 380 с.

4. Ковальов М.І. Співучасть у злочині. Види співучасників і форми участі в злочинній діяльності. Свердловськ, 2008. 197 с.

5. Савченко А.В., Кузнєцов В.В., Штанько О.Ф. Сучасне кримінальне право України: курс лекцій. Київ: Атіка, 2013. 470 с.

6. Тельнов П.Ф. Відповідальність за співучасть у злочині. Москва, 1974. 120 с.

7. Хакімов І.Х. Правові питання співучасті. Ташкент, 1983. 107 с.

УДК 343.9(043.2)

**Гопкало І. І.**, студентка,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна  
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., асистент

### **КОМП'ЮТЕРНІ ЗЛОЧИНИ: КРИТЕРІЇ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ**

Поняття «кіберзлочинність» вперше з'явилося в американській, а потім і в іншій іноземній літературі на початку 1960-х рр. і визначалося як порушення чужих прав та інтересів стосовно автоматизованих систем обробки даних. Кіберзлочинність (англ. *cybercrime*) – це поняття, яке охоплює комп'ютерну злочинність та інші зазіхання, де комп'ютер є знаряддям або способом злочину проти власності, авторських прав, громадської безпеки, моралі тощо [1, с. 338].

Найбільш поширена класифікація кіберзлочинів нині ґрунтується на Конвенції Ради Європи про кіберзлочинність, у цьому документі кіберзлочини поділяються на п'ять груп: 1) злочини проти конфіденційності, цілісності та доступності комп'ютерних даних і систем (незаконний доступ, незаконне перехоплення, втручання в дані, втручання в систему, нелегальне перехоплення комп'ютерних даних); 2) злочини, пов'язані з використанням комп'ютера як засобу скоєння злочинів, а саме – для маніпуляцій з інформацією (комп'ютерне шахрайство та комп'ютерні підроблення); 3) злочини, пов'язані з контентом (змістом даних); 4) злочини, пов'язані з порушенням авторського права і суміжних прав; 5) акти расизму та ксенофобії, вчинені за допомогою комп'ютерних мереж [2].

В залежності від характеру вчинення кіберзлочинів В.В. Голіна та Б.М. Головкін виділяють такі їх групи: агресивні – кібертероризм, погроза фізичної розправи (наприклад, передана через електронну пошту), кіберсталкінг (переслідування іншої особи через Інтернет), дитяча порнографія (створення порнографічних матеріалів із зображенням дітей, розповсюдження цих матеріалів); неагресивні – кіберкрадіжка,